

Torvet

Køge var Kongens by, og den skulle tiltrække handel og konkurrere med bispens by, København.

Byens borgere betalte skat til kongen, men den største indtægt fik han, når der blev betalt told af varer, der blev ført ind i byen. Derfor var der en vold rundt om byen, og man skulle ind gennem en byport, hvor betalingen blev opkrævet. Den nye købstad fik tre byporte: Nørreport, Vesterport og Broport.

Daldorps Hus er fra omkring år 1500. Det lå på Torvet nr. 18 indtil 1914.

Folk kom rejsende til Køge fra alle fire verdenshjørner. Nogle skulle kun overnatte og rejse videre næste dag. Andre kom for at handle. Når man ankom til byen, skulle man bare fortsætte lige ud for at komme til torvet. Helt ligeud var det dog ikke, for gaderne krummede en smule. På den måde lå torvet lidt beskyttet imod vindens susen og fjenders overfald.

Ingen by i Danmark havde så stort et torv som Køge. Der har aldrig været bygget noget på det areal, hvor torvet ligger. Det betyder, at torvet altid har haft samme størrelse som nu. Brogade var bredere end Nørregade og Vestergade. Det er måske, fordi det var her, man handlede med hinanden, før torvet blev byens store centrale plads, dvs. i købstadens første år.

I mange byer var privat handel forbudt uden for torvet. Sådan var det ikke i Køge. Der måtte handles overalt i byen, og mange aftaler om handel er blevet indgået på kontoret hos Køges købmænd.

Der blev handlet på torvet hver onsdag og lørdag. Og der blev holdt et stort marked uden for byen to gange om året, den 28. juli og den 14. september.

Daldorphs Hus blev revet ned og genopført i Køge Museums have.

I 1528 bestemte kongen, at på Sjælland måtte der kun holdes marked i Roskilde og i Køge. Folk i andre byer har været utilfredse, men det var en fordel for de to byer.

På torvet kunne man møde børn og voksne, mænd og kvinder, borgere og bønder, danskere og tyskere. Og især på markedsdagene var der liv og fest. Alle kunne frit købe og sælge, hvad de ville. Man mødte slægt og venner fra landet og fra andre byer og hørte nyt om, hvad der var sket. Her kunne man finde alle slags varer, og her kunne man udveksle tanker, ideer og erfaringer.

Torvet med kag, hestevogn og rytter.

Vidner til køb

Når man handlede på torvet, var der altid nogen, der hørte og så, hvad der foregik. Der var vidner til handelen. Det var ikke så nemt at snyde eller stjæle.

Hvis man handlede uden for torvet, fx i en kro eller et privat hjem, kunne der være tvivl om, hvad der var aftalt. Her fortalte stadsretten, hvad man skulle gøre: Hvis nogen efter en handel klager til retten og påstår, at han ejer en ting, der er solgt, skal køberen møde med to vidner. Retten kan eventuelt forlange, at køberen sværger på sin uskyld med en tyltered, dvs. at 12 pålidelige mænd sværger sammen med ham.

Tyske købmænd

De fremmede købmænd, som hvert efterår tog til Skanør, havde brug for en anden handelsplads resten af året. I Skåne måtte de kun være fra 15. august til 28. oktober.

De kunne så tage til Malmø eller København, men Køge lå tættere ved Østersøen. Køge by havde god kontakt med nordtyske byer, især med Stralsund.

De fremmede købmænd var meget velkomne i Køge. De måtte komme hele året, og de kunne bo der, så længe de ville. De måtte handle med hvem, de ville. Og de måtte lave aftaler, hvor de ville, ikke kun på torvet.

I andre danske byer kunne fremmede købmænd kun opholde sig et halvt år ad gangen. Man sagde, at de var "gæster" eller "vinterliggere". Og der var strenge regler for, hvad de måtte. De skulle fx handle på torvet, men ikke før den øvrige handel var afviklet. De skulle bo hos en dansk købmænd og knytte sig til et dansk gilde (se side 40).

På torvet handlede de tyske købmænd med de lokale folk i byen og med bønder, der kom ind fra omegnen.

De købte mange fødevarer, især korn, smør, kød og levende dyr. Derfor kom de også på nogle store herregårde og handlede direkte med godsejerne. En af dem, de handlede med, var herremand Bø Falk til Vallø sydøst for Køge. På den måde gik byens købmænd og kongen glip af stor fortjeneste.

Stralsunds bysegl med sejlene kogge.

Torvefred

Det stod i loven, at der skulle være torvefred.

Det var kongens ansvar, at det blev overholdt, og fogeden skulle gribe ind, hvis der var uro. Den, der skabte ufred på torvet, blev idømt en stor bøde. Det var forbudt at bære våben. Når en fremmed ankom til byen, måtte han bære sit våben hen til sit logi. Og der skulle det blive.

